

Treasurybeleid 2010

Gemeente Lisse

Rapport
Rekenkamercommissie Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout

December 2011

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding.....	1
1.2 Vraagstelling.....	1
2. Toetsingskader.....	2
3. Onderzoeksaanpak.....	2
4. Bevindingen en analyse.....	3
4.1 Beleid.....	3
4.2 Uitvoering.....	8
5. Samenvatting bevindingen.....	15
6. Aanbevelingen.....	16
7. Reactie van college van burgemeester en wethouders.....	17
8. Nawoord rekenkamercommissie.....	18

Bijlagen

1. geïnterviewden
2. mutaties
3. toetsingskader gemeente Lisse
4. verantwoordelijkheden en informatievoorziening
5. begrippenkader treasury statuut

1. INLEIDING

De rekenkamercommissie Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout heeft als doel om onderzoeken uit te voeren naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur van de genoemde gemeenten. Eén van de onderwerpen waar de rekenkamercommissie in 2011 onderzoek naar deed is het gevoerde treasurybeleid in 2010. De rekenkamercommissie besteedt bij dit onderzoek ook aandacht aan de methodiek van de renteberekening in begroting en jaarrekening. In dit rapport wordt verslag gedaan van het onderzoek naar het treasurybeleid in het jaar 2010 van de gemeente Lisse.

Onder treasurybeleid worden alle activiteiten verstaan die te maken hebben met het aantrekken en uitzetten van geldmiddelen en de toerekening van rentekosten aan begrotings- en rekeningsposten. Centrale vraag is of de gemeenten rechtmatig, doelmatig en doeltreffend hebben geopereerd overeenkomstig het vastgestelde treasurybeleid en vigerende wet- en regelgeving.

De resultaten uit het rekenkameronderzoek leiden tot inzicht in de zaken die goed gaan en zaken die voor verbetering vatbaar zijn bij de gemeenten. Het vaststellen van de huidige situatie is een eerste stap tot het komen van een verbeterde uitvoering van het gemeentelijk beleid. Leren voor de toekomst staat dus voorop.

1.1 Aanleiding

Vanuit haar onafhankelijke positie onderzoekt de rekenkamercommissie of er voldoende waarborgen in de organisatie getroffen zijn voor het rechtmatig, doeltreffend en doelmatig financieel beheer van de geldmiddelen. Daarnaast is de treasuryfunctie gebonden aan wet- en regelgeving en toetst de rekenkamercommissie in hoeverre de uitvoering van het treasurybeleid rechtmatig plaatsvindt.

1.2 Vraagstelling

De rekenkamercommissie wil vaststellen of de gemeente Lisse in 2010 rechtmatig, doelmatig en doeltreffend heeft geopereerd inzake het treasurybeleid. Daartoe heeft ze de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

A. Beleid

1. Welke wetgeving is er op dit gebied geformuleerd?
2. Welk beleid is geformuleerd?
3. Heeft de gemeenteraad dit beleid kunnen sturen?
4. Is er een risicoprofiel voor uit te zetten liquiditeiten?

B. Uitvoering

1. Worden wetgeving en beleid ook nageleefd?
2. Is er voldoende zicht op kosten en baten van het uitgevoerde beleid?
3. Wordt de raad voldoende geïnformeerd?
4. Is de methode van rentetoe-rekening de juist?

2. TOETSINGSKADER

Om een oordeel te kunnen vellen over de wijze waarop de gemeente Lisse de treasuryfunctie heeft georganiseerd en uitgevoerd is voorafgaand aan het onderzoek een toetsingskader opgesteld, waaraan de onderzoeksbevindingen zijn getoetst.

Het toetsingskader wordt gevormd door de wet- en regelgeving die op het treasurybeleid en de uitvoering hiervan van toepassing is. Het toetsingskader bestaat uit:

1. De wet Fido, inclusief de ministeriele regelingen en algemene maatregelen van bestuur zoals vermeld in de wet.
2. De Financiële verordening gemeente Lisse 2007 vastgesteld door de raad d.d. 26 oktober 2006.
3. Het door de raad van de gemeente Lisse vastgestelde treasurystatuut 2006 d.d. 26 oktober 2006.

Voor een nadere uitwerking van het toetsingskader wordt verwezen naar bijlage 3.

3. ONDERZOEKSAANPAK

Het onderzoek omvat de periode 1 januari 2010 – 31 december 2010.

Het onderzoek is uitgevoerd in vier opeenvolgende stappen:

- 1) Deskstudy: het verzamelen en bestuderen van relevante documenten om de uitvoering op treasury beleid op papier vast te stellen en te toetsen of de gemeentelijke regelgeving coherent is met de landelijke regelgeving.
- 2) Onderzoek naar de feitelijke werkwijze op basis van interviews met direct betrokkenen, zowel op uitvoerend als op tactisch/strategisch niveau.
- 3) Analyse van de bevindingen.
- 4) Rapportage: het opstellen van een verslag van bevindingen.

Voor het onderzoek is een tweetal interviews gehouden; een interview met een drietal bij het treasury- en renteproces betrokken ambtenaren en een interview met de portefeuillehouder Financiën. Voor de functies van de betreffende ambtenaren verwijzen wij u naar de betreffende bijlage.

Voor de helderheid wordt opgemerkt dat enkele van de in het Treasurystatuut bij de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden genoemde functies niet meer voorkomen.

4. BEVINDINGEN EN ANALYSE

In dit onderdeel zijn de bevindingen van het onderzoek naar de uitvoering van het treasurybeleid weergegeven. De in het onderdeel 'vraagstelling' geformuleerde deelvragen dienen hierbij als leidraad.

4.1 Beleid

A1. Welke wetgeving is er op dit gebied geformuleerd?

De externe wetgeving die op het treasurybeleid van toepassing is, bestaat uit de Wet financiering decentrale overheden (Fido) en de ministeriele regelingen en algemene maatregelen van bestuur zoals vermeld in de wet.

De interne regelgeving wordt gevormd door de Financiële Verordening en het Treasurystatuut.

Op de Wet Fido is de volgende nadere regelgeving gebaseerd:

- Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (ministeriële regeling Ruddo): hierin staat bijvoorbeeld dat decentrale overheden alleen geld mogen parkeren bij een instelling die financieel gezond is.
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden (algemene maatregel van bestuur): hierin staan voorwaarden voor gemeenten en provincies die geld willen lenen.
- Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden (ministeriële regeling): hierin staan de rentepercentages voor de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Deze percentages geven aan hoeveel een gemeente mag lenen.
- De grondslag van de financiële verordening in de Gemeentewet: deze bevat bijvoorbeeld de (eigen) gemeentelijke regels voor afschrijven en voor uitzetten van geld. Hierbij kan de gemeente striktere regels hanteren dan de Ruddo.
- De grondslag voor de financieringsparagraaf (onderdeel van de verslaggevingsvoorschriften: het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) beschrijft de financieringsbehoefte. Daarin staat onder andere hoeveel een gemeente geleend of uitgeleend heeft.

De financiële verordening op grond van artikel 212 van de Gemeentewet is een verplichte verordening waarin de gemeentelijke uitgangspunten voor het financieel beleid, het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie is vastgesteld. De financiële verordening die van toepassing is op het jaar van onderzoek (2010) is de "Financiële verordening gemeente Lisse 2007" en is vastgesteld in de vergadering van de raad van 26 oktober 2006. Over de financieringsfunctie is het volgende vermeld: het college neemt in een treasurystatuut de regels op die zij hanteert voor het dagelijks beheer van koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's, de uitvoering van het relatiebeheer en geldstromenbeheer alsmede de regels met betrekking tot de administratieve organisatie en interne controle (waaronder taken, bevoegdheden, interne rapportages en bijbehorende informatievoorziening). Het college biedt het treasurystatuut en de wijzigingen aan ter behandeling en vaststelling door de raad.

Het Treasurystatuut van de gemeente Lisse is op 26 oktober 2006 vastgesteld en in werking getreden met ingang van 15 november 2006.

Geconstateerd is dat het treasurystatuut, dat van toepassing is op de onderzoeksperiode, dateert van vóór de meest recente wijziging d.d. 3 april 2009 van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden. Aanpassing van het treasurystatuut heeft naar aanleiding van deze wijziging niet plaatsgevonden. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Aanscherping van het landencriterium
- Aanscherping van de ratingeis
- Differentiatie naar looptijd

Deze aanpassingen zijn wel verwerkt in het treasurystatuut d.d. 28 oktober 2010 dat in werking is getreden per 1 januari 2011. Tijdens de interviews hebben de geïnterviewden desgevraagd aangegeven dat zij destijds op de hoogte waren van deze wijziging, maar dat het treasurystatuut hierop niet is aangepast.

Resumé A1

Het treasurystatuut van de gemeente Lisse dat van toepassing was op de onderzoeksperiode (2010) was voor het onderdeel ‘uitzettingen’ niet in overeenstemming met de van toepassing zijnde (aangescherpte) wet- en regelgeving van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden. Aangezien in 2010 geen uitzettingen hebben plaatsgevonden heeft dit niet geleid tot handelingen in afwijking van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Overigens is in de jaarstukken 2010 (financieringsparagraaf) melding gemaakt van het feit dat in oktober 2010 het nieuwe treasurystatuut is vastgesteld, waarin de gewijzigde wetten Fido en Ruddo zijn verwerkt.

A2. Welk beleid is geformuleerd?

Op deze plaats wordt nader ingegaan op het geformuleerde beleid binnen de gemeente voor wat betreft de treasury. In de paragraaf financiering en het treasurystatuut is het beleid van de gemeente Lisse geformuleerd.

Paragraaf Financiering (Programmabegroting 2010)

Financieringsbeleid

Binnen de grenzen van de kasgeldlimiet wordt zoveel mogelijk intern gefinancierd, omdat de geldmarktrente in het algemeen lager ligt dan de kapitaalmarktrente. Het uitgangspunt geldt dat de aankoop van nieuwe gronden en objecten wordt gefinancierd uit de opbrengst van de verkoop van eigendommen. De gemeente werkt (nog) niet met derivaten. Eventuele overtollige middelen worden conform de regels van het treasurystatuut (ofwel in termen van de Wet Fido “prudent”) uitgezet.

Het treasury statuut vermeldt het volgende over het gemeentelijke beleid:

Bron	Vermelde doelstelling
Treasurystatuut Onderdeel II Doelstellingen van de treasuryfunctie	De treasuryfunctie van de gemeente dient tot: 1) Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities; 2) Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;

	<p>3) Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.</p> <p>4) Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.</p>
Treasurystatuut Onderdeel III Uitgangspunten risicobeheer	<p>Met betrekking tot het risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:</p> <p>1) De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de “publieke taak” uitsluitend verstrekken aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen, waarbij vooraf advies wordt ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij.</p> <p>2) De gemeente kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd door middel van de richtlijnen en limieten van dit treasurystatuut.</p> <p>3) Het gebruik van derivaten is toegestaan maar deze worden uitsluitend toegepast ter beperking van financiële risico's. Alvorens een derivatentransactie wordt afgesloten wint de gemeente het advies in van een onafhankelijke externe adviseur.</p>

Resumé A2

De bepalingen uit de Fido en de richtlijnen en limieten van het treasurystatuut vormen de kaders voor het beleid. Het geformuleerde treasurybeleid van de gemeente Lisse bevat geen risicovolle elementen. Het op 2010 van toepassing zijnde treasurybeleid is door de gemeente vastgesteld in 2006 en komt in aanmerking voor actualisatie.

A3. Heeft de gemeenteraad dit beleid kunnen sturen?

Zoals bij deelvraag A2 is vermeld, zijn in de paragraaf financiering (van de programmabegroting 2010) en het treasurystatuut de belangrijkste uitgangspunten van het treasurybeleid van de gemeente Lisse vastgelegd.

Over de verantwoordelijkheden van de raad met betrekking tot de treasuryfunctie is het volgende aangegeven:

Functie	Verantwoordelijkheden
De raad	Het vaststellen van treasurydoelstellingen, het treasurybeleid, beleidskaders en limieten;
	Het vaststellen van de treasuryparagraaf in de begroting en de jaarrekening;
	Het houden van toezicht op het treasurybeleid en de uitvoering hiervan;
	Het evalueren en als gevolg daarvan (eventueel) bijstellen van het treasurybeleid;

	Het uitvoeren van de niet aan het college overgedragen treasuryactiviteiten.
Commissie Maatschappij en Financiën	Het uitbrengen van advies over beleidsvoorstellen en rapportages op het gebied van treasury aan de raad.

In het treasurystatuut is geborgd dat de raad het treasurybeleid vaststelt. Daarnaast stelt de raad de treasuryparagraaf in de begroting en jaarrekening vast. In het statuut is bepaald dat de raadscommissies adviezen uitbrengen over beleidsvoorstellen. Op basis van deze bepalingen heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om door haar adviezen sturing aan te brengen in het beleid. Uiteindelijk zal het treasurybeleid vastgesteld moeten worden door de gemeenteraad. Hierbij beschikt zij dus nog over de mogelijkheid om, beleidvoorstellen die niet voldoen aan de wensen van de raad, niet vast te stellen.

Het treasurystatuut, waarin het gemeentelijk treasurybeleid is vastgelegd, is vastgesteld door de gemeenteraad op 26 oktober 2006.

Resumé A3

Door middel van de bepalingen in het treasurystatuut van de gemeente Lisse is geborgd dat de raad het treasurybeleid kan sturen en dat het beleid alleen door de raad kan worden vastgesteld. Beleidsvoorstellen en rapportages op het gebied van treasury kunnen door de Commissie Maatschappij en Financiën worden gedaan.

A4. Is er een risicoprofiel voor uit te zetten liquiditeiten?

Voor de beantwoording van deze vraag moet aansluiting gezocht worden bij de bepalingen uit het treasurystatuut. Hierin is als uitgangspunt opgenomen dat uitzettingen mogen plaatsvinden als de uitzettingen een prudent karakter hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Als waarborg voor het prudente karakter van de uitzettingen dienen de richtlijnen en limieten van het treasurystatuut. Vervolgens zijn de volgende uitgangspunten (artikelen 4, 5 en 6) voor het uitzetten van middelen door de gemeente Lisse vermeld:

Artikel 4 Renterisicobeheer

1. Conform de Wet fido wordt de kasgeldlimiet niet overschreden;
2. Conform de Wet fido wordt de renterisiconorm niet overschreden;
3. Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitenplanning;
4. De rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie;
5. De rentevisie van de gemeente wordt periodiek opgesteld op basis van de rentevisie van vooraanstaande financiële instellingen;
6. Binnen de kaders gesteld in lid 3 en lid 4, streeft de gemeente tevens naar spreiding in de rentetypische looptijden van uitzettingen.

Artikel 5 Koersrisicobeheer

1. De gemeente beperkt de koersrisico's op uitzettingen uit hoofde van treasury, door daarbij uitsluitend de volgende producten te hanteren: rekening courant, spaarrekening, daggeld, deposito's, commercial paper (CP), certificates of deposit (CD), obligaties, medium term notes (MTN) en garantieprodukten.

2. Tevens beperkt de gemeente de koersrisico's door conform artikel 7 de looptijd van de uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitenplanning.

Artikel 6 Kredietrisicobeheer

- a) Uitzettingen vinden uitsluitend plaats bij:
- i. Instellingen, voor wiens waardepapier een solvabiliteitsratio van 0% geldt.
 - ii. Financiële instellingen met ten minste een A-rating van één van de volgende erkende rating-bureaus: Moody's, Standard&Poors of Fitch IBCA;
- b) Teneinde kredietrisico's te spreiden wordt:
- i. Maximaal voor een bedrag ter hoogte van de bij aanvang van enig jaar te bepalen "ijzeren voorraad" van de uitzettingen met een looptijd langer dan 1 jaar bij partijen met tenminste een A-rating geplaatst. De resterende middelen worden met een looptijd korter dan één jaar geplaatst bij partijen met een A-rating of hoger bij instellingen voor wiens waardepapier een solvabiliteitsratio van 0% geldt.

Artikel 10 Langlopende uitzettingen

Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van de treasuryfunctie voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten

- ii. Uitzettingen worden uitsluitend gedaan onder de in artikel 4, 5 en 6 genoemde voorwaarden;
- iii. De gemeente vraagt bij minimaal 3 instellingen offertes op alvorens een langlopende uitzetting wordt gedaan.

De gemeente Lisse heeft in haar statuut bepalingen opgenomen om renterisico, koersrisico en kredietrisico te beperken. Het kredietrisico houdt in dat indien de tegenpartij haar verplichtingen niet (tijdig) kan nakomen het risico op waardedaling van de vordering bestaat. Een belangrijke bepaling die van toepassing is op uitzettingen betreft de eis dat waardepapieren een solvabiliteitsratio van 0% hebben. Een solvabiliteitsratio van 0% ('solvabiliteitsvrije status') wordt toegekend aan het schuld papier van een financiële instelling wanneer deze hiervoor geen reserves (0%) behoeft aan te houden (bijvoorbeeld schatkistpapier uitgegeven door de (centrale) overheden). De solvabiliteitsvrije status wordt door de bancaire toezichthouder in de EER-lidstaat onder meer toegekend aan waardepapier uitgegeven of gegarandeerd door decentrale of centrale overheden.

Geconstateerd is dat de minimale eis van een A-rating voor financiële instellingen die is opgenomen in het treasurystatuut van de gemeente Lisse afwijkt van de minimale rating die is voorgeschreven in de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden. Dit geldt voor uitzettingen met een looptijd van meer dan 3 maanden. In deze regeling geldt hiervoor de minimale ratingeis van AA-minus, terwijl het gemeentelijk treasurystatuut een (lagere) A-rating eist.

In het treasurystatuut ontbreekt de bepaling dat de rating door minimaal twee ratingbureaus moet zijn afgegeven.

Resumé A4

De gemeente Lisse heeft in haar treasurystatuut bepalingen opgenomen om de risico's die samenhangen met het uitzetten van gelden te beperken. Deze maatregelen hebben betrekking op renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's. Door het stellen van normen en limieten

(reenterisico), het beperken van het aantal producten waarin gelden mogen worden uitgezet (koersrisico) en het stellen van ratingeisen worden deze risico's beperkt. Zoals geconstateerd bij deelvraag A1 zijn de bepalingen uit het treasurystatuut gedurende de onderzoeksperiode niet aangepast naar aanleiding van de aanscherping van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden. Hierdoor bestond de mogelijkheid dat, wanneer uitzettingen zouden plaatsvinden in overeenstemming met het treasurystatuut, deze niet zouden voldoen aan de strengere eisen van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden. In de onderzoeksperiode hebben geen uitzettingen plaatsgevonden.

4.2 Uitvoering

B1. Worden wetgeving en beleid ook nageleefd?

Ter naleving van de wetgeving en het beleid zijn in het treasurystatuut de uitgangspunten opgenomen voor:

- de administratieve organisatie en interne controle
- de verantwoordelijkheden met betrekking tot de treasuryfunctie van de gemeente
- de bevoegdheden met betrekking tot de treasuryactiviteiten
- de informatievoorziening over de treasuryactiviteiten.

De volgende constatering is gedaan voor wat betreft de naleving van de regelgeving en het beleid. De constatering is weergegeven per uitgangspunt uit het treasurystatuut.

Onderdeel	Bepaling	Constatering	Risico
Administratieve organisatie	Iedere transactie wordt door minimaal twee functionarissen geautoriseerd	Autorisatie door minimaal twee functionarissen is niet verifieerbaar aangezien autorisatie niet zichtbaar is gemaakt.	Onvoldoende geautoriseerde transacties worden uitgevoerd.
	De uitvoering en controle geschiedt door afzonderlijke functionarissen	Vastleggingen van interne controlewerkzaamheden door een afzonderlijke functionaris zijn niet gemaakt waardoor niet verifieerbaar is of de controle is uitgevoerd.	Onduidelijkheid over de uitvoering en uitkomsten van de Interne controle waardoor afwijkingen niet (tijdig) worden geconstateerd en gecorrigeerd.
	Na ontvangst van de transactiebevestiging wordt de transactie direct gecontroleerd door de functionaris belast met de interne controle.	Vastleggingen van interne controlewerkzaamheden door een afzonderlijke functionaris zijn niet gemaakt waardoor	Onduidelijkheid over de uitvoering en uitkomsten van de Interne controle waardoor afwijkingen niet (tijdig) worden geconstateerd en

		niet verifieerbaar is of de controle is uitgevoerd.	gecorrigeerd.
	Conform de Wet fido wordt de kasgeldlimiet niet overschreden	De kasgeldlimiet is in het derde kwartaal 2010 overschreden. Geïnterviewden vermelden hierover dat dit mede het gevolg was van onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid en tussen de BNG en de gemeente op basis van de afgesloten overeenkomst.	Geen gevolgen voor de rechtmatigheid; wel afwijking van bepaling uit treasurystatuut.
Verantwoordelijk heden / bevoegden	Het aantrekken van middelen via onderhandse leningen vindt plaats door het Hoofd Planning & Control in overleg met de portefeuillehouder financiën.	Uit het interne memo behorende bij het aantrekken van de vaste geldlening blijkt de betrokkenheid van Hoofd Planning & Control niet (notitie van senior beleidsmedewerker financiën aan wethouder financiën). De leningovereenkomst is ondertekend door de wethouder financiën)	Onvoldoende geautoriseerde transacties worden uitgevoerd.
Informatievoorziening	Voortgang onderdelen treasuryparagraaf via de tussentijdse rapportage	In de tussentijdse rapportages wordt de voortgang van de onderdelen uit de treasuryparagraaf niet vermeld.	Onvoldoende zicht op de voortgang van het treasuryproces waardoor eventuele bijsturing niet tijdig kan plaatsvinden.
	Gegevens m.b.t. toekomstige uitgaven en ontvangsten voor de liquiditeitenplanning (projecten)	Geïnterviewden geven aan dat de opgave van wijzigingen in de liquiditeitenplanning van projecten onvoldoende worden doorgegeven aan de afdeling Financiën.	Onvoldoende zicht op afwijkingen van de liquiditeitenplanning, waardoor de financiële positie niet tijdig kan worden aangepast.
Overige	De gemeente vraagt	Offertes worden	Onvoldoende

	<p>offertes op bij minimaal 3 instellingen alvorens een financiering wordt aangetrokken.</p> <p>De gemeente vraagt bij minimaal 3 instellingen offertes op alvorens een langlopende uitzetting wordt gedaan.</p>	<p>telefonisch opgevraagd en aangeboden. Waardoor achteraf niet verifieerbaar is wat de inhoud van de offertes was.</p> <p>Geïnterviewden geven aan dat de gemeente wel bij minimaal 3 instellingen offertes opvraagt. Echter, omdat de gemeente een contract heeft met de BNG waarin de BNG 'ruimere' rechten heeft, blijken andere instellingen niet bereid een offerte uit te brengen, wanneer zij op de hoogte zijn van het feit dat de gemeente een contract heeft met de BNG.</p>	<p>mogelijkheden op interne controle.</p> <p>Onvoldoende benutting van de 'marktwerking' door beperkende voorwaarden in het BNG-contract.</p>
	<p>De gemeente Lisse heeft de afgelopen jaren aan verschillende instellingen geldlenen verstrekt.</p>	<p>In het accountantsrapport 2010 is hierover vermeld dat de in het kader van de accountantscontrole opgevraagde overeenkomsten niet (meer) konden worden teruggevonden.</p>	<p>Onvoldoende zicht op de overeengekomen afspraken (zoals garantstellingen en zekerheden).</p>
	<p>Lenings- / uitzettings- /garantiebesluiten worden binnen 14 dagen na besluit naar de provincie verstuurd.</p>	<p>Versturen van besluiten aan de provincie vindt niet plaats.</p>	<p>Geen gevolgen voor de rechtmatigheid; wel afwijking van bepaling uit treasurystatuut.</p>
	<p>Funcatiescheiding betalingsverkeer</p>	<p>In de managementletter 2010 van de accountant wordt gewezen op de bestaande</p>	<p>Onvoldoende geautoriseerde transacties worden uitgevoerd.</p>

		functievermenging bij applicatiebeheerders ten aanzien van het financiële pakket en het internetbankieren. Tevens is vermeld dat de omvang van betalingstransacties via het internetbankieren niet is gelimiteerd en dat de vigerende procuratielijst van de BNG dient te worden geactualiseerd.	
--	--	--	--

Resumé B1

De naleving van het treasurybeleid en de hieraan verbonden beheersmaatregelen heeft over 2010 niet volledig plaatsgevonden. Een belangrijke afwijking betreft het niet zichtbaar (en dus achteraf toetsbaar) maken van al dan niet uitgevoerde (interne) controlewerkzaamheden. De afwijkingen hebben geen gevolgen gehad voor de strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening 2010. Wel zijn aan de geconstateerde afwijkingen risico's verbonden, aangezien de juiste werking van de administratieve organisatie en interne controle in die gevallen niet gewaarborgd is.

B2. Is er voldoende zicht op kosten en baten van het uitgevoerde beleid?

De kosten en baten die direct verbonden zijn aan het uitgevoerde (treasury)beleid bestaan voornamelijk uit de rentekosten en renteopbrengsten die zijn verbonden aan de financieringsfunctie. In de financiële verordening van de gemeente Lisse 2007 is vastgelegd dat in de begroting, de tussentijdse rapportages en de jaarstukken in ieder geval verslag wordt gedaan aan de raad over de rentekosten en renteopbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie. In de begroting en jaarrekening wordt bij het programma 'algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien' ingegaan op de rentekosten en renteopbrengsten, waarbij een analyse van de realisatie ten opzichte van de begroting ontbreekt. In de paragraaf financiering in de jaarstukken 2010 ontbreekt informatie over de rentekosten en renteopbrengsten. Deze informatie ontbreekt ook in de tussentijdse rapportages. Geïnterviewden geven desgevraagd aan dat zij de betreffende informatie op basis van de financiële administratie wel inzichtelijk kunnen maken indien hier nadere behoefte aan is, waarbij rekening moet worden gehouden met de kosten en opbrengsten van de dienstverlening van de BNG aan de gemeente op het gebied van treasury, op basis van het hiervoor afgesloten contract.

Resumé B2

Geconstateerd is dat het zicht op rentekosten en rentebaten op basis van de informatie in de financiële administratie aanwezig is maar dat de rapportage van rentekosten en rentebaten aan de raad voor verbetering in aanmerking komt, aangezien deze informatie ontbreekt in de financieringsparagraaf in de jaarstukken 2010. Tevens ontbreekt in de tussentijdse rapportage informatie over de rentekosten en renteopbrengsten.

B3. Wordt de raad voldoende geïnformeerd?

De afspraken over de informatievoorziening zijn vastgelegd in de Financiële verordening (ex artikel 212 GW) gemeente Lisse 2007. Hierin is het volgende vastgelegd over de informatievoorziening:

Begroting en jaarstukken: financiering

Bij de begroting en de jaarstukken doet het college in de paragraaf financiering in ieder geval verslag van:

- a) De kasgeldlimiet
- b) De renterisiconorm
- c) De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende drie jaar
- d) De rentevisie
- e) De rentekosten en renteopbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie

Tussentijdse rapportage en informatie

Het college informeert de raad door middel van tussentijdse rapportages over de realisatie van de begroting van de gemeente over de eerste vier maanden en de eerste acht maanden van het lopende boekjaar. In het Treasurystatuut is bepaald welke informatie over treasury in de tussentijdse rapportage moet worden door aansluiting te zoeken bij de onderdelen uit de treasuryparagraaf (van de begroting).

In de programmabegroting 2010 wordt ingegaan op de onderwerpen die zijn voorgeschreven in de financiële verordening. In de jaarstukken 2010 is dit ook het geval met uitzondering van de liquiditeitsplannen en financieringsbehoefte voor de komende drie jaar; deze onderwerpen worden niet behandeld. Informatie over rentekosten en –opbrengsten is niet opgenomen in de financieringsparagraaf maar is vermeld in het programma ‘algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien’

In de 1e tussentijdse rapportage 2010 d.d. 23 juni 2010 en de 2e tussentijdse rapportage 2010 d.d. 28 oktober 2010 is geen informatie opgenomen over de voortgang van treasury.

Resumé B3

De basis voor de informatievoorziening over treasury aan de raad is vastgelegd in de financiële verordening en het treasurystatuut. In de programmabegroting en jaarstukken komt deze informatie in de financieringsparagraaf aan de orde, met uitzondering van informatie over de rentekosten en renteopbrengsten en de liquiditeitsplannen en behoefte voor de komende drie jaar. Informatievoorziening over de voortgang van treasury in de tussentijdse rapportage vindt niet plaats.

B4. Is de methode van rentetoerekening de juist?

Rentebeleid

Gemeenten kennen lasten en baten die in het 'bedrijfsleven' niet voorkomen. Het gaat hierbij om gecalculerde, zogenoemde 'bespaarde', rente die wordt berekend over de eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen en voorzieningen). Deze rentetoerekening van bespaarde rente is zeer gebruikelijk maar niet verplicht. De reden om bespaarde rente over het eigen vermogen te berekenen is dat het eigen vermogen dient als financieringsbron. De beschikbaarheid van eigen vermogen vermindert de behoefte aan rentedragend vreemd vermogen waardoor de rentekosten worden verlaagd. Dit werkt door in het resultaat van de exploitatie. Indien het uitgangspunt is dat de financieringswijze in beginsel geen rol mag spelen bij de kostprijsberekening bij de kostprijsberekening van de gemeentetaak, rekenen gemeenten aan elke taak de kosten toe die samenhangen met het beslag van die taak op het gehele vermogen. Het onderscheid tussen eigen en vreemd vermogen speelt dan geen rol. Het gevolg van dit alles is dat als regel ook rente wordt berekend over het eigen vermogen. In de kostensfeer is dus ook sprake van rentelasten over het eigen vermogen. De gecalculerde rente over het eigen vermogen blijft uiteraard binnen de eigen organisatie. Tegenover de gecalculerde rentelasten op de programma's staan renteopbrengsten tot hetzelfde bedrag op het onderdeel algemene dekkingsmiddelen.

De volgende vier methoden van rentetoerekening komen voor:

1. In de renteomslag wordt ook berekende rente over eigen vermogen en voorzieningen verwerkt.
2. Alleen de werkelijke betaalde rente wordt verwerkt in de renteomslag.
3. De renteomslag bestaat (meerdere jaren) uit een vast percentage.
4. Er wordt geen renteomslag toegepast.

De commissie BBV heeft aangegeven dat de eerste methode vanuit het gezichtspunt van een zuivere kostprijsberekening voor een gemeentelijke taak de voorkeur verdient, omdat de financieringswijze dan geen rol speelt. De commissie BBV stelt ook dat het is aan te bevelen om de methode van rentetoerekening die de gemeente hanteert op te nemen in de verordening op basis van artikel 212 Gemeentewet.

Het rentebeleid voor de gemeente is vastgelegd in de Nota Rentebeleid d.d. 15 juli 2009. Het doel van deze nota is de wijze van begroten en verantwoorden van rentelasten- en baten in de begroting en rekening en de verdeling (toerekening) van deze lasten te beschrijven.

Deze nota is gebaseerd op de financiële verordening (ex artikel 212 GW) waarin is vermeld dat het college ten zorg draagt dat de lasten en baten (dus ook rente) door middel van kosten toerekening eenduidig zijn toegewezen aan de producten. In deze verordening is vastgelegd dat de omslagrente voor de rentetoerekening van de kapitaallasten wordt bepaald door het rentetotaal van de uitstaande leningen en de bij begroting vastgestelde gecalculerde rente over de eigen financieringsmiddelen.

De gemeente Lisse hanteert de eerste methode voor de rentetoerekening. De systematiek en uitgangspunten hiervan zijn vastgelegd in de nota rentebeleid. Voor de hoogte van het renteomslagpercentage is bepaald dat wordt uitgegaan van het door de BNG gehanteerde

percentage voor een 20-jarige lineaire lening (op het moment van samenstellen van de kadernota). Pas wanneer dit percentage een volledig punt afwijkt van het tot dan gehanteerde percentage, wijzigt Lisse het gehanteerde percentage. In de nota is vermeld dat gekozen is voor 20 jaar, omdat die termijn het beste aansluit op de gemiddelde afschrijvingsduur voor investeringen. Geïnterviewden geven aan dat in de praktijk wordt uitgegaan van een percentage van de kapitaalmarktrente over 30 jaar.

De uitvoering van interne controleactiviteiten op de juiste rentetoerekening heeft over 2010 niet geleid tot vastleggingen, waardoor niet verifieerbaar is of deze controle daadwerkelijk is uitgevoerd.

Resumé B4

De gemeente Lisse heeft het van toepassing zijnde rentebeleid vastgelegd in een nota. Deze nota vormt de basis voor de toerekening van rentekosten- en opbrengsten. De door de gemeente gekozen methode is toegestaan op basis van de van toepassing zijnde verslaggevingsvoorschriften (Besluit begroting en verantwoording) en bij het gehanteerde renteomslagpercentage wordt rekening gehouden met de ontwikkelingen op de geldmarkt en de gemiddelde afschrijvingsduur van investeringen. In de praktijk wordt uitgegaan van percentages van de kapitaalmarktrente over 30 jaar, terwijl in de nota het uitgangspunt van een periode van 20 jaar is vermeld.

5. SAMENVATTING BEVINDINGEN

Over het jaar 2010 waren de belangrijkste interne kaderstellende documenten (de financiële verordening en het treasurystatuut) met betrekking tot treasury niet volledig in overeenstemming met de van toepassing zijnde externe wet- en regelgeving. De afwijking betrof het onderdeel ‘uitzettingen’ waarvoor de gemeentelijke bepalingen niet in overeenstemming waren met de van toepassing zijnde, aangescherpte, Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden. Aangezien in 2010 geen uitzettingen hebben plaatsgevonden heeft dit niet geleid tot onrechtmatig handelen.

Het gemeentelijk beleid dat is vastgesteld bevat geen risicovolle elementen maar komt in aanmerking voor actualisatie, aangezien het beleid ultimo 2006 is vastgesteld. In de kaderstellende documenten zijn afdoende bepalingen opgenomen voor de gemeenteraad om het beleid te kunnen sturen. De beperking van risico's was in het op 2010 van toepassing zijnde treasurystatuut onvoldoende voor wat betreft het kredietrisico, aangezien de ratingeisen die de gemeente had geformuleerd minder scherp waren dan de (aangescherpte) eisen zoals gesteld in de Regeling beleggen en belenen decentrale overheden en aangezien de rating slechts door één ratingbureau vastgesteld behoefde te worden.

De naleving van de voorgeschreven interne beheersmaatregelen is voor een belangrijk onderdeel, namelijk de uitvoering van de interne controle op de treasury- en renteprocessen, niet vastgelegd. Hierdoor is achteraf niet vast te stellen dat de interne controle daadwerkelijk is uitgevoerd. Dit brengt het risico met zich mee dat onjuistheden niet tijdig worden ontdekt en gecorrigeerd. Het inzicht in de kosten en baten van het uitgevoerde treasurybeleid is beschikbaar op basis van de informatie in de financiële administratie. Over 2010 vormt dit geen onderdeel van de informatievoorziening aan de gemeenteraad. De gehanteerde rentesystematiek is toegestaan op basis van de van toepassing zijnde verslagleggingsvoorschriften en uitgewerkt en vastgelegd in de nota rentebeleid.

6. AANBEVELINGEN

Op grond van het onderzoek komt de rekenkamercommissie tot de volgende aanbevelingen:

6.1 Treasurystatuut

Bewaak continue de wijzigingen in de van toepassing zijnde wet- en regelgeving en pas het treasurystatuut aan bij wijzigingen in de externe wet- en regelgeving.

6.2 Financiële verordening

Het is inmiddels bijna 5 jaar geleden dat de financiële verordening is vastgesteld. De rekenkamercommissie beveelt aan om regelmatig over te gaan tot het vaststellen van een geactualiseerde financiële verordening. Hiervoor kunnen maximumtermijnen worden opgenomen in de financiële verordening.

6.3 (Verbijzonderde) Interne controle

Waarborg dat verbijzonderde interne controle op het treasury- en renteproces periodiek wordt uitgevoerd en vastgelegd vóórdat de tussentijdse rapportages worden opgesteld.

6.4 Rente

De rekenkamercommissie doet de aanbeveling om het rentebeleid te actualiseren en volledig inzichtelijk te maken in een rentenota. Vervolgens zal regelmatig getoetst moeten worden in hoeverre de gehanteerde uitgangspunten nog overeenkomen met de werkelijkheid. Zo zal bijvoorbeeld periodiek vastgesteld moeten worden dat de veronderstelde gemiddelde afschrijvingsduur van investeringen nog van toepassing is.

Rekenkamercommissie Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout
de heer drs. P.A.M. van der Velde
Postbus 200
2160 AE Lisse

Gemeente Lisse

Heereweg 254
Postbus 200
2160 AE Lisse

T (0252) 433 222
F (0252) 433 240
E gemeente@lisse.nl
W www.lisse.nl

Datum 19 december 2011
Uw kenmerk
Ons kenmerk W017683 / 32067
Onderwerp Bestuurlijke reactie onderzoek treasury
Inlichtingen Dhr. P. Vermeer
Doorkiesnummer (0252) 75 55 33
Bijlage(n)

Geachte heer Van der Velde,

In uw brief van 24 november 2011 biedt u ons het resultaat van het onderzoek naar het treasurybeleid aan voor bestuurlijk hoor en wederhoor. In deze brief geven wij een reactie op het onderzoeksresultaat.

Wij kunnen ons vinden in uw samenvatting van bevindingen. Uw constatering dat het beleid geen risicovolle elementen bevat en dat er voor de raad afdoende bepalingen zijn opgenomen om het beleid te kunnen sturen, stemt ons tevreden.

Wij zullen het vastleggen van interne controlemaatregelen extra aandacht geven.

In het algemeen biedt uw onderzoek een goed beeld van de uitvoering van het treasurybeleid over 2010.

J.W. Schellevis
secretaris

mevrouw C. Langelaar
burgemeester

1/1 Bvchelmann

Verzonden:

19 DEC. 2011

Graag bij uw antwoord
datum en kenmerk van deze
brief te vermelden

8. NAWOORD REKENKAMERCOMMISSIE

De rekenkamercommissie ziet in de reactie van het college geen aanleiding voor een nadere reactie.

BIJLAGE 1

Geïnterviewden

Ton van Wieringen	Hoofd afdeling Financiën en Personeel
Jan de Jager	Clustermanager Bedrijfsvoering
Peter Vermeer	Senior beleidsmedewerker Financiën/treasurer en plaatsvervangend controller
Rob van den Broek	Intern controller
Bas Brekelmans	Portefeuillehouder Financiën

BIJLAGE 2

Mutaties

Lisse

- In december is een vaste geldlening aangetrokken van € 7 miljoen (30 jaar vast met een percentage van 4,56%).
- Er zijn in 2010 geen uitzettingen.

	BASIS	INHOUD	ITEM
--	-------	--------	------

Bijlage 3: Toetsingskader Gemeente Lisse

Datum: 6 juni 2011

V212	H3 Begroting en verantwoording Artikel 4. Autorisatie programmabegroting en investeringskredieten en begrotingswijzigingen	Het college gaat slechts afzonderlijke verplichtingen van een zekere omvang aan die niet bij begroting zijn vastgesteld, nadat de raad daartoe bij begrotingswijziging een besluit heeft genomen. Dit betreft: a. aankoop en verkoop van onroerende goederen boven € 25.000; b. investeringen (niet zijnde vervangingsinvesteringen); c. aankoop en verkoop van roerende goederen en diensten groter dan € 5.000; d. leningen, waarborgen en garanties; e. deelnemingen en belangen in samenwerkingsverbanden en beleggingen.	Beleid - dekkingsmiddelen
	H3 Begroting en verantwoording Artikel 5. Tussentijdse rapportage	De tussentijdse rapportage bevat een uiteenzetting over de uitvoering en de bijstelling van het beleid en een overzicht met de bijgestelde raming van het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen.	Informereren raad - dekkingsmiddelen
	H 4 Financieel beleid Artikel 6. Waardering & afschrijving vaste activa	Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.	Beleid
	H 4 Financieel beleid Artikel 7. Kostprijsberekening	De omslagrente voor de rentetoerekening aan de activa wordt bepaald door het rentetotaal van de uitstaande leningen en de bij begroting vastgestelde gecalculerde rente over het eigen vermogen en de voorzieningen.	Rentetoerekening
	H 4 Financieel beleid Artikel 9. Financieringsfunctie	Het college neemt in een treasurystatuut de regels op die zij hanteert bij het uitoefenen van de financieringsfunctie. Het college biedt het treasurystatuut en de wijzigingen aan ter behandeling en vaststelling aan de raad.	Beleid & informeren raad
	H 5 Financieel beheer en interne controle artikel 11. Interne controle	Het college zorgt ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij afwijkingen neemt het college maatregelen tot herstel.	Informereren raad – interne controle

	BASIS	INHOUD	ITEM
	H 6 Financiële organisatie Artikel 13. Financiële organisatie	Het college zorgt voor en legt vast: a. de regels voor taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening van de financieringsfunctie.	Beleid – AO/IC, zie bijlage
Treasury statuut	H 3 Doelstellingen van de treasuryfunctie Artikel 2	De treasuryfunctie van de gemeente dient tot: 1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities; 2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's; 3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities; 4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.	Beleid
	H 4 Risicobeheer Artikel 3. Uitgangspunten risicobeheer	Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten: 1. De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de "publieke taak" uitsluitend verstrekken aan door de raad goedgekeurde derde partijen, waarbij vooraf advies wordt ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij; 2. De gemeente kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd door middel van de richtlijnen en limieten van dit treasurystatuut; 3. Het gebruik van derivaten is toegestaan maar deze worden uitsluitend toegepast ter beperking van financiële risico's. Alvorens een derivatentransactie wordt afgesloten wint de gemeente het advies in van een onafhankelijke externe adviseur.	Risicoprofiel - uitgangspunten

	BASIS	INHOUD	ITEM
	H 4 Risicobeheer Artikel 4. Rente risicobeheer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Conform de Wet fido wordt de kasgeldlimiet niet overschreden; 2. Conform de Wet fido wordt de renterisiconorm niet overschreden; 3. Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitenplanning; 4. De rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie; 5. De rentevisie van de gemeente wordt periodiek opgesteld op basis van de rentevisie van vooraanstaande financiële instellingen; 6. Binnen de kaders gesteld onder lid 3 en lid 4, streeft de gemeente tevens naar spreiding in de rentetypische looptijden van uitzettingen. 	Risicoprofiel – rente risicobeheer
	H 4 Risicobeheer Artikel 5. Koers risicobeheer	<ol style="list-style-type: none"> 1. De gemeente beperkt de koersrisico's op uitzettingen uit hoofde van treasury, door daarbij uitsluitend de volgende producten te hanteren: of producten waarbij de hoofdsom tenminste aan het einde van de looptijd intact is, uitgezet bij een instelling die voldoet aan artikel 6 lid 1 of vastrentende waarden uitgegeven door een instelling die voldoet aan artikel 6 lid 1; 2. Tevens beperkt de gemeente de koersrisico's door conform artikel 7 de looptijd van de uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitenplanning. 	Risicoprofiel – koers risicobeheer

	BASIS	INHOUD	ITEM
	H 4 Risicobeheer Artikel 6. Krediet risicobeheer	<ol style="list-style-type: none"> 1. De gemeente zet, al dan niet tegen waardepapieren, slechts gelden uit bij en gaan slechts verbintenissen met betrekking tot financiële derivaten aan met financiële ondernemingen die: <ol style="list-style-type: none"> a. gevestigd zijn in een lidstaat die ten minste beschikt over een AA-rating afgegeven door ten minste twee ratingbureaus; en b. voor henzelf of voor de door hen uitgegeven waardepapieren kunnen aantonen dat ze ten minste over een AA-minusrating beschikken, afgegeven door ten minste twee ratingbureaus. 2. Indien de gelden worden uitgezet of de verbintenissen met betrekking tot financiële derivaten worden aangegaan voor een periode van minder dan drie maanden, tonen deze financiële ondernemingen aan dat ze, in afwijking van het eerste lid, onderdeel b, voor henzelf of voor de door hen uitgegeven waardepapieren ten minste over een A-rating, afgegeven door ten minste twee ratingbureaus beschikken. 3. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op uitzettingen tegen waardepapieren waarvoor een solvabiliteitsratio van 0 procent geldt. 4. Bij het verstrekken van leningen uit hoofde van de publieke taak worden indien mogelijk zekerheden of garanties geëist. Het college motiveert in zijn besluit het openbaar belang van dergelijke uitzettingen van middelen, verstrekkingen van garanties en financiële participaties. 	Risicoprofiel – krediet risicobeheer
	H 4 Risicobeheer Artikel 7. Intern liquiditeitsrisico beheer	De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op een korte termijn liquiditeitenplanning (looptijd tot één jaar), alsmede een meerjarige liquiditeitenplanning met een looptijd van minimaal 4 jaar.	Risicoprofiel – intern liquiditeitsrisico-beheer
	H 4 Risicobeheer Artikel 8. Valuta risicobeheer	Valutarisico's worden in de gemeente uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in de euro.	Risicoprofiel – valutarisico's

	BASIS	INHOUD	ITEM
	H 5 Gemeente financiering Artikel 9. Financiering	Bij het aantrekken van financieringen voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten: 1. Financieringen worden enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak; 2. Financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen te gebruiken teneinde de renterisico's en het renteresultaat te optimaliseren; 3. Toegestane instrumenten bij het aantrekken van financieringen zijn: onderhandse leningen, commercial paper (CP) en medium term notes (MTN); 4. De gemeente vraagt offertes op bij minimaal 3 instellingen alvorens een financiering wordt aangetrokken.	Beleid - financieringen
	H 5 Gemeente financiering Artikel 10. Langlopende uitzettingen	Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van de treasuryfunctie voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten: 1. Uitzettingen worden uitsluitend gedaan onder de in artikel 4, 5 en 6 genoemde voorwaarden; 2. De gemeente vraagt bij minimaal 3 instellingen offertes op alvorens een langlopende uitzetting wordt gedaan.	Beleid - uitzettingen
	H 5 Gemeente financiering Artikel 11. Relatiebeheer	De gemeente beoogt het realiseren van gunstige c.q. marktconforme condities voor af te nemen financiële diensten. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten: 1. Bankrelaties en hun bancaire condities worden periodiek beoordeeld; 2. Bankrelaties dienen wat betreft hun kredietwaardigheid minimaal te voldoen aan de eisen die zijn gesteld in artikel 6; 3. Financiële instellingen (kredietinstellingen, beleggingsinstellingen, effecteninstellingen, verzekeraars en pensioenfondsen) dienen onder Nederlands of anderszins EER-toezicht ¹ te vallen, zoals De Nederlandsche Bank en de Verzekeringskamer. 4. Tussenpersonen dienen geregistreerd te staan bij de Stichting Toezicht Effectenverkeer (STE) en daarvan een vergunning als makelaar te hebben ontvangen.	Beleid - relaties

¹ Onder de Europese Economische Ruimte (EER) vallen naast de lidstaten van de Europese Unie ook Noorwegen, IJsland en Liechtenstein.

	BASIS	INHOUD	ITEM
	H 6 Kasbeheer Artikel 12. Geldstromen- beheer	Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te minimaliseren wordt: 1. Het liquiditeitsgebruik beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitenplanning af te stemmen. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen. 2. Het betalingsverkeer zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door één bank.	Beleid – geldstromenbeheer
	H 6 Kasbeheer Artikel 13. Saldo- en liquiditeiten- beheer	Voor het saldobehoor en het liquiditeitenbeheer gelden de volgende specifieke richtlijnen: 1. De gemeente streeft naar concentratie van de liquiditeiten binnen één rentecompensatie-circuit bij de bank met de gunstigste condities; 2. Indien er een liquiditeitsbehoefte ontstaat, kan de gemeente kortlopende middelen aantrekken. Hierbij wordt – conform artikel 4 lid 1 - de kasgeldlimiet niet overschreden; 3. Toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn daggeld, kasgeldleningen en kredietlimiet op rekening courant; 4. Instrumenten bij het uitzetten van gelden voor een periode korter dan één jaar voldoen aan het gestelde in artikel 5; 5. Bij het extern uitzetten van gelden korter dan één jaar zijn ook slechts de in artikel 6 genoemde tegenpartijen toegestaan; 6. De gemeente vraagt bij minimaal 3 instellingen offertes op alvorens middelen worden aangetrokken of uitgezet met een looptijd korter dan één jaar.	Beleid -saldobehoor en het liquiditeiten- beheer

	BASIS	INHOUD	ITEM
--	-------	--------	------

	<p>H 7 Administratieve organisatie en interne controle</p> <p>Artikel 14. Uitgangspunten administratieve organisatie en interne controle</p>	<p>In het kader van de treasuryfunctie gelden de volgende algemene uitgangspunten op het gebied van administratieve organisatie en interne controle.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van treasuryactiviteiten zijn op eenduidige wijze schriftelijk vastgelegd; 2. Bevoegdheden zijn via delegatie en mandaat nader schriftelijk vastgelegd; 3. Bij de uit te voeren treasuryactiviteiten is functiescheiding doorgevoerd met als belangrijkste voorwaarden: <ol style="list-style-type: none"> a. iedere transactie wordt door minimaal twee functionarissen geautoriseerd (het vier-ogen-principe); b. de uitvoering en de controle geschiedt door afzonderlijke functionarissen; c. de uitvoering en de registratie in de financiële administratie geschiedt door afzonderlijke functionarissen. 4. Tegenpartijen wordt opdracht gegeven de bevestigingen van iedere transactie te versturen naar de financiële administratie zonder tussenkomst van de personen die bevoegd zijn tot het sluiten van de transacties; 5. Een transactie wordt onmiddellijk geregistreerd door de functionaris die de transactie heeft afgesloten; 6. Na ontvangst van de transactiebevestiging wordt de transactie direct gecontroleerd door de functionaris belast met de interne controle 	<p>Beleid – AO/IC</p>
--	---	---	-----------------------

Nota Rente-beleid		<p>Lisse bepaalt de hoogte van het omslagpercentage op basis van het door de BNG gehanteerde percentage voor een 20-jarige lineaire lening op het moment van samenstelling van de Kadernota. Pas als dit percentage een volledig punt afwijkt van het tot dan gehanteerde percentage, wijzigt Lisse het gehanteerde percentage.</p>	<p>Rentetoerekening – hoogte omslagpercentage</p>
		<p>Lisse hanteert het principe van totaalfinanciering. Dat wil zeggen dat zij niet voor elk project of elke investering een aparte geldlening aantrekt.</p>	<p>Rentetoerekening – uitgangspunt</p>
		<p>Via de renteomslag rekent zij de rente toe aan de boekwaarden van de vaste activa per 1 januari van een begrotingsjaar en aan de voorraad bouwgrondexploitatie.</p>	<p>Rentetoerekening</p>

	BASIS	INHOUD	ITEM
		Slechts in een enkel geval rekent Lisse rente toe aan lopende investeringen en verhoogt zij daarmee de boekwaarde. Dat is wanneer de investering uitkomt boven een bedrag van € 3 miljoen en de bouw/levertijd langer duurt dan een jaar.	Rentetoerekening – bij investering > € 3 miljoen en bouw/levertijd > 1 jaar
		De boekwaarden van de vaste activa en de BGE bepalen de doorberekende rente, de creditzijde van de kostenplaats kapitaallasten. De confrontatie tussen de boekwaarden enerzijds en de eigen middelen en reeds aangetrokken leningen anderzijds bepalen het financieringsoverschot (boekwaarden zijn lager) of het/de financieringstekort/-behoefte (boekwaarden zijn hoger). Als de hoogte van het financieringstekort uitkomt boven de kasgeldlimiet zou dat betekenen dat de gemeente een vaste geldlening moet aantrekken.	Rentetoerekening – berekening financieringsoverschot/ -tekort
		Activa waarvoor in het verleden wel een aparte geldlening is aangetrokken, houdt Lisse buiten de omslagmethode.	Rentetoerekening – al aangetrokken activa
		De liquiditeitenplanning en niet de omslagmethode bepaalt of de gemeente in de loop van het begrotingsjaar een vaste geldlening aantrekt.	Rentetoerekening – uitgangspunt

BIJLAGE 4

Verantwoordelijkheden en informatievoorziening

Verantwoordelijkheden

Artikel 15.

De verantwoordelijkheden met betrekking tot de treasuryfunctie van de gemeente staan in onderstaande tabel gedefinieerd.

Funcie	Verantwoordelijkheden
De raad	<ul style="list-style-type: none">• Het vaststellen van treasurydoelstellingen, het treasurybeleid, beleidskaders en limieten;• Het vaststellen van de treasuryparagraaf in de begroting en de jaarrekening;• Het houden van toezicht op het treasurybeleid en de uitvoering hiervan;• Het evalueren en als gevolg daarvan (eventueel) bijstellen van het treasurybeleid;• Het uitvoeren van de niet aan het college overgedragen treasuryactiviteiten.
Raadscommissie voor advies en bijstand	<ul style="list-style-type: none">• Het uitbrengen van advies over beleidsvoorstellen en rapportages op het gebied van treasury aan de raad.
Het college	<ul style="list-style-type: none">• Het uitvoeren van het treasurybeleid (formele verantwoordelijkheid);• Het achteraf bekrachtigen van de afgesloten transacties (voor zover de raad dit niet aan zich heeft voorbehouden);• Het rapporteren aan de Raadscommissie voor advies en bijstand / raad over de uitvoering van het treasurybeleid.
De portefeuillehouder Financiën	<ul style="list-style-type: none">• Het uitvoeren van het treasurybeleid (politieke verantwoordelijkheid).

Functie	Verantwoordelijkheden
Hoofd afdeling belast met treasury	<ul style="list-style-type: none"> • Het besluiten tot de aan haar/hem gemandateerde treasuryactiviteiten conform het treasurystatuut en de treasuryparagraaf in overleg met de portefeuillehouder financiën; • Het zorgdragen voor juiste verantwoording van de uitvoering van de door hem/haar gemandateerde treasuryactiviteiten; • Het rapporteren aan college over de uitvoering van het treasurybeheer; • Het afleggen van verantwoording aan het college. • Het ontvangen van de orderbevestiging van derden en het controleren of deze overeenkomt met de transactie-informatie zoals verstrekt door de medewerker belast met treasury; • Het voeren van de interne controle op de uitgevoerde treasurytransacties.
De clustermanagers	<ul style="list-style-type: none"> • Het zorgdragen voor een goede kwaliteit van de informatie die hun cluster aanlevert aan de afdeling belast met treasury met betrekking tot toekomstige uitgaven en ontvangsten.

Functie	Verantwoordelijkheden
De afdelingshoofden	<ul style="list-style-type: none"> • Het zorgdragen voor het tijdig aanleveren van betrouwbare operationele informatie over toekomstige geldstromen aan de afdeling belast met treasury; • Het fiatteren van betalingen en ontvangsten, ten laste c.q. ten gunste van de ramingen in de begroting.

De beleidsmedewerker van de afdeling belast met treasury	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van de activiteiten met betrekking tot de volgende deelfuncties: het risicobeheer, gemeentefinanciering (financiering, uitzetting en relatiebeheer) en kasbeheer. Deze activiteiten moeten conform dit treasurystatuut en de treasuryparagraaf worden uitgevoerd en de transacties dienen geautoriseerd te zijn door het hoofd afdeling belast met treasury (i.o.m. de portefeuillehouder financiën); • Het opstellen van de rentevisie; • Het zorgdragen voor het aantrekken en uitzetten van gelden in het kader van het saldo- en liquiditeitenbeheer in overleg met de beheerder gemeentefinanciën; • Het beheren van de geldstromen in overleg met de beheerder gemeentefinanciën; • Het onderhouden van contacten met banken, geldmakelaars en overige financiële instellingen; • Het afwickelen van financiële contracten voortvloeiend uit bovenstaande deelfuncties; • Het schriftelijk vastleggen van de treasurytransacties en het doorgeven hiervan aan de beheerder gemeentefinanciën; • Het voorbereiden van beleidsvoorstellen op treasurygebied; • Het adviseren van de teams/afdelingen over de financiële gevolgen van hun activiteiten en projecten; • Het aanleveren van tijdige, volledige en betrouwbare gegevens aan de financiële administratie; • Het afleggen van verantwoording aan het hoofd afdeling belast met treasury over de uitvoering van de aan hem/haar gemandateerde activiteiten.
De beheerder gemeentefinanciën	<ul style="list-style-type: none"> • Het overboeken van saldi tussen bankrekeningen; • Het afhandelen van het contante en girale betalingsverkeer; • Het aanleveren van tijdige, volledige en juiste gegevens aan de financiële administratie; • Het rapporteren aan de administrateur belast met controle over de uitvoering van de aan hem/haar gemandateerde activiteiten.
Afdeling belast met treasury	<ul style="list-style-type: none"> • Het juist en volledig administreren van de bezittingen, schulden, rechten, verplichtingen, inkomsten, uitgaven, ontvangsten en betalingen in de verplichtingen- en financiële administratie.
De externe accountant	<ul style="list-style-type: none"> • Het in het kader van haar reguliere controletaak adviseren en controleren omtrent de feitelijke naleving van het treasurystatuut.

Informatievoorziening

Artikel 17.

Met betrekking tot de treasuryactiviteiten dient tenminste de in de onderstaande tabel opgenomen informatie te worden verstrekt door de betreffende functionarissen:

Informatie	Frequentie	Informatie- verstrekker	Informatie- ontvanger
1. Gegevens m.b.t. toekomstige uitgaven en ontvangsten voor de liquiditeitenplanning	Kwartaal / Incidenteel	Cluster-managers	Medewerker belast met treasury
2. Liquiditeitenplanning	Kwartaal	Treasurer	Afdelingshoofd belast met treasury
3. Beleidsplannen treasury in treasuryparagraaf van begroting	Jaarlijks	College	Raad
4. Evaluatie treasuryactiviteiten in treasuryparagraaf van de jaarrekening	Jaarlijks	College	Raad
5. Voortgang onderdelen treasuryparagraaf via de tussentijdse rapportage	Tweemaal per jaar	College	Raad
6. Verantwoording n.a.v. treasuryparagraaf via het jaarverslag	Jaarlijks	College	Raad
7. Informatie aan derden (toezichthouder en CBS)	Kwartaal	Administrateur	Derden

BIJLAGE 5

Begrippenkader treasurystatuut 2006

Artikel 1.

In dit statuut wordt verstaan onder:

- Derivatens Financiële instrumenten die hun bestaan ontleen aan een bepaalde onderliggende waarde. De onderliggende waarden kunnen financiële producten, zoals leningen of obligaties zijn. Derivatens worden onder andere gebruikt om renterisico's te sturen en financieringskosten te minimaliseren;
- Financiering Het aantrekken van benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. Deze middelen kunnen bestaan uit zowel eigen vermogen als vreemd vermogen;
- Geldstromenbeheer Al die activiteiten die nodig zijn om liquiditeiten te transfereren zowel binnen de organisatie zelf als tussen de organisatie en derden (betalingsverkeer);
- Intern liquiditeitsrisico De risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjaren investeringsplanning waardoor financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen;
- Kasgeldlimiet Een bedrag op basis van de Wet fido ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar;
- Koersrisico Het risico dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen;
- Kredietrisico De risico's op een waardedaling van een vordering ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van de verplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of deficit;
- Liquiditeitenbeheer Het aantrekken en uitzetten van middelen voor een periode tot één jaar;
- Liquiditeitenplanning Een gestructureerd overzicht van de toekomstige inkomsten en uitgaven ingedeeld naar aard en tijdseenheid;
- Rating De inschatting van de kans op eventuele wanbetalingen bij toekomstige rente- en aflossingsbetalingen op schuldpapier;
- Renterisico Het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen;
- Renterisiconorm Een bij de aanvang van enig jaar op basis van de Wet fido gefixeerd percentage van het totaal van de vaste schuld van de gemeente dat bij de realisatie niet mag worden overschreden;
- Rentetypische looptijd Het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de voorwaarden van de geldlening sprake is van een door de

- verstrekker van de geldlening niet beïnvloedbare, constante rentevergoeding;
- Saldobeheer Het beheer van de dagelijkse saldi op de rekeningen;
 - Rentervisie Toekomstverwachting over de rente-ontwikkeling;
 - Solvabiliteitsratio van 0% Status die door een bancaire toezichthouder in een lidstaat van de Europese Economische Ruimte (lidstaten van de Europese Unie uitgebreid met Noorwegen, IJsland en Liechtenstein) aan het schuldpapier van een instelling kan worden toegekend;
 - Treasuryfunctie De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De treasuryfunctie bestaat uit vier deelfuncties: risicobeheer, gemeentefinanciering, kasbeheer en debiteuren- en crediteurenbeheer;
 - Uitzetting Het tijdelijk toevertrouwen van liquiditeiten aan derden tegen vooraf overeengekomen condities en bedingen. Kortlopende uitzettingen hebben betrekking op een periode tot één jaar en langlopende uitzettingen hebben betrekking op een periode van één jaar of langer.

Colofon

De rekenkamercommissie bestaat uit:

- de heer drs. P.A.M. van der Velde (voorzitter)
- de heer drs. W.F.A. Eiselin
- de heer W. de Bock
- de heer B. van Santen
- de heer J.J.J. Beugelsdijk

De rekenkamercommissie wordt ondersteund door de ambtelijk secretaris, mevrouw drs. T.C. van Wijck-Stolk.

De rekenkamercommissie is in haar onderzoek ondersteund door De heer J.A. Pronk van Deloitte Consulting B.V.